

Asia: VN/26649/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Luku 2: Toimintaympäristö

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

Metsäalaan vaikuttavien megatrendien kuvaus on tiivis. Globaalien megatrendien vaikutusta Suomeen ja metsäsektoriin tulisi kuvata selkeämmin. Nyt yhteys megatrendien ja toimintaympäristön haasteiden ja mahdollisuuksien välillä jää ohueksi. Metsien ja niiden monipuolisen käytön mahdollisuudet globaalien haasteiden ratkaisemisessa olisi syytä tunnistaa selkeämmin. Myös muutoksen aikajänne jää kuvaamatta – mitkä toimintaympäristön muutokset arvioidaan konkretisoituvan jo vuoteen 2035 ulottuvalla strategiakaudella.

Ukrainan sota, sen vaikutukset talouteen, kauppaan, tuotantopanosten saatavuuteen, metsäteollisuustuotteiden markkinoihin sekä energiasektoriin vaikuttavat metsäsektorin toimintaympäristöön todennäköisesti koko tulevan strategiakauden ajan. Strategian painopisteissä tämä tulisi ottaa vahvemmin huomioon.

Väestörakenteen ja metsänomistuksen rakenteen muutosten vaikutuksia kiinnostukseen ja mahdollisuuksiin panostaa metsätalouteen ei ole analysoitu. Tällainen analyysi on kuitenkin välttämätön, jotta toimenpiteet, jotka kohdistuvat metsien aktiiviseen, kestäväan ja monipuoliseen käyttöön olisivat kannustavia ja vaikuttavia.

Metsäalan kuvauksessa olisi myös syytä tuoda esille metsätalouden, metsäteollisuuden ja luonnontuotealan tuotannon arvo ja työllisyysvaikutus, jotta alan tuottamia yhteiskunnallisia ja hyvinvointivaikutuksia voitaisiin arvioida valitusta lähestymiskulmasta (hyvinvointitalous).

Luku 3: Tahtotila

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Valmistelun lähtökohdaksi on valittu hyvinvointitalouden edistäminen. MTK pitää tärkeänä kestävyys eri ulottuvuuksien huomioon ottamista ja yhteensovittamista niin, että hyvinvointia ja talouskasvua voidaan tukea koko maassa, alueelliset tarpeet ja mahdollisuudet huomioiden.

Tahtotilan kuvaukseen tulisi lisätä kuvaus siitä, miten valitut päämäärät ja tavoitteet kytkeytyvät hyvinvointitalouteen.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

Strategisten päämäärien ja tavoitteiden kokonaisuus on kattava, mutta kuitenkin priorisoitu. Olennaista on, että strategialla tuetaan elinkeinojen kehittämistä, kasvua ja uudistumista. Kilpailukykyisen toimintaympäristön luomisessa myös investointiympäristön kannustavuutta ja eri hallinnonalojen yhteistyötä ennakoitavan toimintaympäristön luomiseksi tulisi vahvistaa.

MTK pitää erittäin tärkeä metsien aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön liittyvää päämäärää ja sitä tukevia tavoitteita. Olennaista on metsänomistajien tavoitteiden ja päätöksenteko-oikeuden kunnioittaminen ja metsänomistajille suunnattujen palveluiden ja kannusteiden kehittäminen asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä on edellytys metsien hyvän hoidon ja kasvun turvaavien investointien lisäämiseen.

Luku 4.1 Hankesalkku ja 4.2 Kärkihankkeet

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

MTK pitää hyvänä, että hankesalkkuun valittuja toimenpiteitä on fokusoitu ja keskitetty tärkeimpiin tavoitteita toteuttaviin kärkiin. Hankesalkun toimenpiteiden toteutuksessa tulee edelleen painottaa kasvun mahdollisuuksia, kannustavan toimintaympäristön luomista ja metsiin perustuvien erilaisten liiketoimintojen kehittämistä. Kannattavan liiketoiminta mahdollistaa myös laajemmin hyötyjä yhteiskunnalle.

Metsien kasvu -hankekokonaisuudessa luodaan edellytyksiä metsävarojen kehitystä tukeville investoinneille, niiden kustannustehokkaalle ja kestäväälle kohdentamiselle. Runsaat metsävarat antavat mahdollisuuden metsien monipuoliseen, eri yhteiskunnallisia tarpeita palvelemaan kestäväan käyttöön.

Eryteisesti metsien saavutettavuutta koskevassa toimenpiteessä vaaditaan myös hallinnonalojen välistä yhteistyötä. Toimenpiteen toteutuksessa tulisi ottaa laajemmin huomioon koko metsätaloutta palveleva infra, ml. alempiasteinen tieverkko, terminaaliratkaisut ja muu logistiikan kehittäminen yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalojen kesken.

Kansallisessa metsästrategiassa monimuotoisuutta ja ympäristöhyötyjä tukevat toimenpiteet kohdentuvat talousmetsiin. Elonkirjoa talousmetsiin -kärkihankkeen rajausta on oikea. MTK pitää tärkeänä osaamisen lisäämiseen, kustannustehokkaaseen ja kohdennettuun luonnonhoitoon sekä metsänomistajien tavoitteita kunnioittaviin ratkaisuihin kohdistuvien toimintamallien kehittämistä. METSO- ja Helmi-ohjelmien jatkaminen ja laajentamisen sekä uusien markkinalähtöisten ja sopimuksellisuuteen perustuvien keinojen kehittäminen ovat tässä keskiössä.

Sen sijaan epäselvää on, mitä tarkoittaa kokonaisuuden toisen toimenpiteen kuvauksessa mainittu ”kehitetään maisematason suunnittelua”. MTK esittää, että ko. kohta korvataan maanomistajien

verkostomaisen yhteistyön toimintamallien kehittämisellä ja tällaiseen yhteistyöhön luotavilla kannusteilla. Metsissä tehtävät toimenpiteet pohjautuvat metsänomistajien päätöksiin. Myös laajempien alueellisten hankkeiden ja niiden suunnittelun tulee olla maanomistajalähtöistä. Tilarajojen yli menevien suunnittelukokonaisuuksien tulee pohjautua maanomistajien vapaaehtoisuuteen ja tämän tueksi tulee kehittää maanomistajien verkostomaista yhteistyötä.

Metsäalan uudistuminen -hankekokonaisuuteen on nostettu keskeiset paikkatiedon hyödyntämistä, päätöstukityökalujen kehittämistä, ennakointia sekä viestintää ja vaikuttamista koskevat toimenpiteet. Kansainvälisen ja EU-vaikuttamisen osuus jää kuitenkin hataraksi. Tätä toimenpidettä on syytä terävöittää niin, että tuloksena syntyy selkeä ennakoiva toimintamalli EU-aloitteiden vaikutusarvioinnille, ml. eri aloitteiden yhteisvaikutukset, päätöksenteon ja vaikuttamisen tueksi.

Hankesalkusta puuttuvat täysin hallinnon sujuvuuden kehittämistä koskevat toimenpiteet. Hankesalkkuun tulee lisätä myös hallinnon ja viranomaistoiminnan kehittäminen, ketteryys ja asiakaslähtöisen palvelun kehittäminen sekä hallinnonalojen välisen yhteistyön ja koordinoinnin parantaminen.

Hankesalkussa tulisi olla liittymä biotalousstrategian tavoitteisiin ja toimenpide, joka tulee metsäsektorin osalta biotalousstrategian tavoitteiden saavuttamista. Metsäalan uudistumista, innovointia ja korkean arvonlisän tuotteiden kehittämistä tukemaan tarvitaan strateginen ohjelma, joka toteutetaan hallinnonalojen välisenä yhteistyönä ja yhdessä alan toimijoiden kanssa. Metsästrategia toimii parhaimmillaan apuvälineenä hallinnonalojen väliseen yhteistyöhön metsäsektorin toimintaedellytysten parantamiseksi. Tässä onnistumiseksi on hyvä varmistaa sujuva yhteistyö mm. työ- ja elinkeinoministeriön kanssa investointiedellytysten ja kilpailukyvyyn kehittämiseksi sekä olemassa olevan tuotannon edelleen kehittämiseksi. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää myös vahvistaa olemassa olevia vahvuuksia.

Muuta kommentoitavaa

Muuta kommentoitavaa

MTK korostaa, että strategian toimeenpano edellyttää eri hallinnonalojen tiivistä yhteistyötä sekä sitoutumista strategian toteutukseen. Yhteistyö myös metsäsektorin toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa on välttämätöntä.

Strategin toteutuksen ja vaikuttavuuden seuranta varten tulee luoda mittarit.

Strategian toteutukselle on varattava riittävät resurssit. Strategian hankesalkku sisältää laajan joukon kehittämistoimenpiteitä, joihin tarvitaan merkittävä julkinen rahoitus.

Jylhä Lea
MTK